

Христа само за великъ пророкъ, подобенъ на Моисей, който проповѣдвалъ за настѣпаніе на царството Божие и който пакъ ще дойде на земята, за да основе това царство, и ще царствова съ Евреитѣ 1,000 години (хилиазмъ).

Лжеучителитѣ, които притурали къмъ християнството язически понятия, се наричали язычествующи или гностици. Гностицитѣ дѣлили на египетски и сирийски, тѣзи и другитѣ еднакво допускали язически дуализмъ, или двойственното начало въ міра: Бога и материя — и се различавали мѣжду себе си съ това, че първитѣ считали враждата мѣжду Бога и материята случайна, а послѣднитѣ — абсолютна и вѣчна. Искуплението, по понятіето на тѣзи и на другитѣ, състои въ освобождение отъ материята и отдѣленіе отъ нея.

Отъ ереситѣ, които сж възникнали собственно на почва на християнското учение, повече е извѣстна отъ другитѣ ересъта на антитринитаритѣ, или монархианитѣ. Тий отхвърляли Пресвята Троица и учили, че единъ е само Богъ, а Второто и Третьето лице на Пресвята Троица почитали или Божественни сили (динамисти), или само форми на едното Божество (модалисти).

Но особено еретицитѣ захванали да вълнуватъ църквата въ това врѣме, когато се прекратили въикашнитѣ гонения противъ нея. Человѣцитѣ, които владѣли доволно заблѣжителна ученость, набожни като фарисейтѣ, по непреклонна духовна гордостъ, спорѣдъ нѣкои лъжливи надѣжди и оскърбено самолюбие, распространявали мѣжду вѣрующитѣ лъжливо учение, намирали си покровители и привърженици въ силнитѣ на міра и по нѣкога дълго врѣме смущавали мирътъ на църквата. Въ врѣме на тия вълнения мнозина исповѣдници на православieto търпѣли изгонвания и измѣчвания и ставали мѣченици за св. вѣра. Въ срѣдъ църковнитѣ смущения мнозина съ съжаление си припомнювали даже за врѣмената на гоненията. Нъ по устроение на Промисла Божий, това зло, което наносили на църквата еретицитѣ, се обърнало за нейно добро. По поводъ на тия лжеучения се свиквали вселенски събори, на които ереситѣ и лжеученията се низлагали и се опредѣлявало, колкото е възможно, за ръководство на вѣрующитѣ на всички врѣмена учението за догматитѣ на вѣрата.